

Előfizetési árak:

A kiadóhivatalban átvéve:	
Egész évre	8 frt — kr.
Negyedévre	2 „ — „
Helyben házhoz hordva:	
Egész évre	10 frt — kr.
Negyedévre	2 frt 50 kr.
Aidélre postán szállítva:	
Egész évre	12 frt — kr.
Negyedévre	3 „ — „

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP.

Megjelenik minden nap a hétfőn és ünnep utáni napok kivételével

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Apáczai u. 3. sz.

A szerkesztőség közzéteszi a közleményeket és a közlemények megőrzésére nem vállal felelősséget.

Előfizetések és hirdetések a kiadóhivatalhoz intézendők.

Egyes szám ára 4 kr.

NAGYVÁRAD, november 17.

Olasz szabály.

Az olasz szabály ismét beválik az alkudozásoknál.

Kérj kétszer annyit, amennyi kell s engedd el felét.

Positiv formában jelenik meg a hír, hogy az osztrákok leengedtek a 38 százalékból, a magyarok felülemelkedtek a 31.4%-on és megegyeznek szépen 34.7%-ban.

Még nem égnek az örömtüzek erre a hirre, az ablakok nincsenek kivilágítva, de nem késhtünk az öröm jeleivel sokáig, hiszen 3.3%-ot lealkudtunk szépen.

Az ország pedig kezdi busan czitálgatni néhai való jó Pürchus király mondasát, még egy ilyen győzelem és végünk van.

Az tehát bizonyos, hogy a frázisoktól eltekintve felemelik 3.3%-kal a kvótát, mi ugy hat milliónyi újabb és felesleges kiadást jelent. Mit kapunk ezért a rengeteg pénzért viszonzásul. Az átutalást? De hiszen azt régen elismerte már az osztrák kormány, hogy az minket megillet, ezt tehát meg kellett kapnunk. Ez jogi kérdés volt, perkérdés, melynek a kvótához semmi köze.

Mit kapunk egyebet? Semmit. Azaz bárcsak semmit sem kapnánk, de kapunk a közös hadügy és tengerészet részéről egy száz milliós hitel kérést évekre felosztva, melyet mi, felemelt kvótánk szerint fogunk fizetni, így tehát a felemelésre rá is fizetünk.

És most jó lesz egy kicsit elmélednünk.

Ausztria teljes züllésben van, ott rend sem egyhamar, sem később, mint alkotmányos Ausztriában, nem lesz. Magyarországon pedig minden csendes, csak a díshymnuszok zengenek a szerencsés kezű miniszterelnök felé.

Ugy tudjuk, hogy Széll bírja a király kegyét és napnál világosabb, hogy bírja a konszolidált, rendben élő, erős Magyarország bizalmát.

Miért nem használja fel ezt a ritka kedvező helyzetet? Talán egy erős Magyarország gyengébb, mint egy szétesni akaró Ausztria? Talán egy ország bizalmára támaszkodó magyar miniszterelnök nem nyom annyit a mérlegen, mint egy megdobált, lehurrogott osztrák? Talán a királynak is nem értékesebb egy erős hű ország, mint egy bábel, hol a nyelvzavarból csak a Wacht am Rhein hangzik ki tisztán és mindig erősbbödvé?

Ez mind lehetetlenség. Hogy miért enged a kormány mégis, az érthetetlen.

Ugy látszik a liberális gondolkodás csakugyan a lemondás politikájában gyökerezik s ez annyira megrögzött valami, hogy mikor szinte kényszerítve van rá, hogy kapjon, akkor is ad inkább.

Nem igen van pedig honnan adni, mert a vasutak és vízi utak fejlesztése miniszteri szóval is biztosítva van, a szociális bajok adóreformokat tesznek szükségessé, ami az adózni képeseket erősen fogja terhelni, a népoktatás most kezd fejlődni, a kultusz budget most kezdene kissé emelkedni.

Ehhez mindhez sok pénz kell, szükség is van reá, hasznát is látnók, míg a kvóta és sallangjaira kidobott milliók reánk nézve nyomtalanul enyésznek el, követelesük jogtalan és a legjobb helyzetünk van reá, hogy akár lealkudjunk az eddigiből, de semmi esetre felemelni ne hagyjuk.

Sok szép ígéretet hallottunk a miniszterelnöktől. Meg is nyerte velük az ország bizalmát, a tettehez most ért el.

Csak ez a tett agyon ne üsse összes eddigi szavait.

A kvóta-tárgyalások.

Saját tudósítónk távirja tegnapi kelettel: A két hetes bizottság ma délelőtt 11 órától 1 és fél óráig tanácskozott a képviselőház emeleti kis termében. Hosszu beható tanácskozás után, a mely csak elvi kérdések körül forgott, a magyar hetes bizottság előadója felkérte az osztrák bizottságot, hogy jelöljenek meg a 35 arányon belül egy fix összeget és akkor hajlandók e kérdésben tárgyalni. Az osztrák hetes bizottság a magyar bizottságnak az esti 6 órai ülésben fogja a választ megadni.

Budapest, nov. 17. (Saját tudósítónk távirata.) A magyar országos bizottság ma délelőtt 10 órakor Tisza Kálmán elnöklésével ülést tartott a képviselőház pénzügyi bizottságának tanácskozási helyiségében. Az ülésen a kormány részéről Széll Kálmán miniszterelnök és Lukács László pénzügyminiszter volt jelen. A bizottság háromnegyed órai tanácskozásban megbeszélte az osztrákokkal tárgyaló hetes albizottságnak adandó utasítást és abban álla-

A „TISZÁNTÚL“ TÁRCZÁJA.

A királyné a koronázási jubileumon.*

Fájdalommal kellett tapasztalnunk, hogy aki a koronázásban a legszebb, legelbájozóbb, legkörülrajongottabb szereplő volt, a koronázási jubileumban hiányzott, távol volt, — a királyné.

A mi legkegyesebb Nagyasszonyunk nem vehetett tevékeny részt koronás férje és hálás nemzete örömnépében: a mi angyali jószág királynéknak gyöngékedve töltötte a nevezetes napot a lainzi kastélyban, távol Budapesttől, távol magyarjaitól, akiknél őt az ünnepélyeken Mária Terézia főhercegné helyettesítette.

De valamint mi nem feledkeztünk meg órála az öröm, a visszaemlékezés e derült napjain, ugy gondolt azokon ő is mireánk, arra a nemzetre, melynek minden egyes tagja gyermeki kegyelettel és hálás lélekkel csüng az ő imádot személyén.

A törvényhozó testület az ország nevében hódolófeliratot intézett a királynéhoz. Mikor ezt

* Simon Péter ny. főgymnasiunai tanár Király és Haza cz. nemrég megjelent munkájából.

a képviselőházban felolvasták, Csanády Sándor, — pedig az öreg ur nem volt a loyális kormánypártnak a tagja — felállott, örömmel helyeselte a felirat szövegét és azon fohász-szerű óhaját fejezi ki: vajha a magyarok Istene mentől előbb visszaadná a felséges asszonynak az egészségét!

Az egyhangulag elfogadott felirat így szól:

»Felséges Császárné és Királyné!

Legkegyelmesebb Asszonyunk!

A magyar országgyűlés képviselőháza Felséged magasztos fejedelemsői erényei iránt mindenkor érzett hódoló tisztelettel eltelve sajnálattal értesült arról, hogy a koronázás 25-ik évfordulójának megünneplése alkalmával, midőn a képviselőház testületileg jelenik meg ő Felsége, a király előtt, Felséged nem lehet jelen.

Hogy azonban a képviselőház ennek daczára tolmácsolhassa legőszintébb érzelmeit, f. évi június hó 1-én tartott ülésében elhatározta hogy Felséged megkoronázásának negyedszázados évfordulója alkalmával hódolatteljes ragaszkodásának, legmélyebb tiszteletének és szeretetének üdvözlő feliratában adjon Felséged előtt kifejezést.

Felséges Asszonyunk!

A magyar nemzet mély hálával viszonozza azon szeretetét, melyet Felséged Magyarország irányában mindenkor tanusítani kegyeskedett. A koronázás fontos tényének évfordulója alkalmából is ezen őszinte hálaérzettel áthatva járul a magyar országgyűlés képviselőháza Felséged elé, hogy a Magyarország irányában annyiszor tanusított jó indulatot jövőre is hódoló tisztelettel kérje, és hogy Felséged elé terjeszthesse azon forró óhaját, hogy az isteni Gondviselés Felségedet boldogságban felséges családjá és a hű magyar nemzet bollogítására sokáig éltesse.

A legmélyebb alattvalói hódolattal és ragaszkodással vagyunk

Felségednek,

Budapestben, 1892. évi június hó 3-án

legalázatosabb szolgálói

a Magyar-, Horvát- és Szlavonország országgyűlésileg egybegyűlt képviselői.*

Ezt az üdvözlő feliratot kaligrafice pergamenre iratták és fehér chagrinhörbe köttették. A bőrkötés gazdag aranyozású előlapján e szavak voltak olvashatók:

A hölgyközönség figyelmébe!

Van szerencsém értesíteni, hogy főutcza Karaguly-házban levő üzletemet nov. 1-től főutczai Bartsch-házba, Széchenyi-szálloda mellett helyeztem át. Egyszermind felhivom a tisztelt hölgyközönség figyelmét szokott bécsi bevásárlási utamból hozott legmodernebb, izléses párisi és bécsi modeljeimre is, eddigi becses pártfogásukat továbbra is kérve, kellő tisztelettel:
Ausländer Berta.

podtak meg, hogy az albizottság, ragaszkodva a bizottság plénumának a bécsi tárgyalások folyamán elfoglalt álláspontjához, a 33—35 százalékos kvóta-számok között kísérelje meg az osztrák albizottsággal való megegyezést. Kevéssel a bizottság ülésének befejezése után a képviselőházba érkeztek az albizottság tagjai, a kiket a házelnöki elfogadó terembe vezettek. Nem volt köztük Beer udvari tanácsos, az osztrák kvotabizottság eddigi referense. Helyette Sochor bárót küldték az albizottságba, az előadói tisztet pedig Jaworski titkos tanácsos vállalta el. Tizenkettőfél óraker a magyar és osztrák hetes albizottságok tanácskozására ültek össze.

Budapest, nov. 17. (S. tud. távir.)
A kvotabizottságok mai tanácskozása eredménytelen volt. Délután hire futott, hogy az egyetemi ifjuság az országos kaszinóban ebédelő osztrák kvotabizottság ellen tüntetni készül s ezért a rendőrség hirtelen kivonult s az utcát elzárta, de semmiféle tüntetés nem történt.

Budapest, nov. 17. (Saját tud. távir.)
A szabadelvű klubban nagy élénkséggel várták Széll miniszterelnököt a kvótatárgyalásokról, de elmúlt 7, majd 8 óra és nem jött. A klub telefonján folyton jöttek a jelentések, hogy a kvotabizottságok még mindig üléseznek. A vita erősen folyt s ebből biztosra vették, hogy a megegyezés létre fog jönni.

Kilencz óraker érkezett végre az a meglepő hír, hogy a megegyezés nem jött létre s az osztrák kvotabizottság tagjai ma és holnap elutaznak.

Érdekes, hogy némi közeledés is történt a bizottságok ajánlatai közt, de látható volt, hogy az osztrákok a Clary miniszterium megbuktatása miatt nem akartak véglegesen egyezkedni. Az osztrák bizottság egész 34.4%-ig lement, de a magyarok a 34%-on felül nem mehettek s itt megszakadt a tanácskozás.

»A magyar országgyűlés képviselőházának felirata királyné ő felségéhez.«

De még egy feliratot nyújtott át a királynénak 1892. jun. 8-án délután özv. gr. Andrássy Gyuláné. Ennek a felszólítására ugyanis elhatározták azok az udvarhölgyek, kik 1867. jun. 8-án a koronázásnál a királynét körülvették, hogy ők is intéznek legkegyelmesebb urnőjükhez feliratot. Meg is tették. Értelme ezen szándékáról a királyné, azon óhaját fejezte ki, hogy szeretné özv. gr. Andrássy Gyulánét magánál látni. Az azóta férjét sirba követte grófné sietett Lainzba ő felségéhez, ahol jun. 8-án együtt imádkoztak a szent misén, együtt elmerengtek a multak emlékei, míg délután a meghatottságtól szólni is alig tudó grófné a következő feliratot nyújtotta át a drága királynénak:

Felséges Császárné és Királyné!

Legkegyelmesebb Asszonyunk!

A magyar nép ma riadó örömmel üli meg azon áldott nagy nap emlékét, melyen 25 évvel ezelőtt a legjobb király fejére tette szent István dicső koronáját. Az öröm és hála szózatát, melyben egy új nemzedék a régivel egyesül, Felséged nem hallja, akinek oly nagy része van benne, hogy Magyarország ily napokat érhetett, gátolva van abban, hogy az örömből is kivegye részét. De ez nem gátolhatja azt, hogy ezen emlékezes napon minden szem ne keresse azt a jóságos pillanatot, mely három évtized előtt szenvedő népünk első vigasztalása, hosszú telünk után a tavasz első napsugára volt; hogy minden »éljen« mely a királynak szól, a királynét ne éltesse, hogy minden imádság, mely égbe száll, áldás ne legyen Felséged szeretett

Az osztrákok elutaztak. Sokan valószínűnek tartják, hogy *a király fog dönteni.*

A boerek „szabadságharcza.”

Az angol és boer érdek oly ellentétes, hogy az angol és boer gyűlölködést szerződésekkel megszüntetni csak papiroson lehet.

Jóformán föl sem száradtak még az 1884-iki angol-boer egyezmény aláírásai, már megkezdődött mindkét részről az áskálódás. A boerek böcsen hallgatnak avval, hogy »Afrikaander Bondp (Afrikai szövetség) név alatt titkos társulatot szerveztek, melynek célja a boerek által lakott összes területekből egységes államot teremteni. Anglia kölcsön ész nélkül is belátta, hogy ha ez a boer állam létre jön és nyugatra érintkezésbe lép a német gyarmattal, értéktelenné válnak Angliának összes birtokai a Zambézi vidékén; Anglia tehát intézkedéseket tett jöelvé a boerek tervének meghusítására; azt az eljárást követte, melyet alkalmazni szokott gyarmat politikájában.

A Londonban nagy pénzen alakult »Chartered Company« (szabadalmazott társaság) fenségi jogokat nyert arra a roppant területre, mely egyrészt Transzvál és Mozambique, másrészt a német Damara-föld és a Kongo-Állam között fekszik. A fenségi jog értelmében a társaság a rend föntartása végett hadsereget is tart. Ennek a rendszernek meg van az az előnye, hogy a hivatalos Anglia nem azonosítja magát a társulattal, ha a társulatnak valamely politikai lépését nem koronázza siker; ellenkező esetben a kormány egész erejével támogatja a társaságot. A »Chartered Company« részvényeinek tulajdonosai többnyire londoni pénzkirályok, akik filléreiket egyaránt kamatoztatják Transzvál aranybányáiban és a Ma-tabele vagy Be-tsuana törzs földjén. Nagyon természetes tehát, hogy a »Chartered Company« mint ilyen, érdekösség révén is törődött a Transzvál földjén üzérkedő angoloknak politikai helyzetével; ebbe a helyzetbe pedig nem nyugodhatnak bele angol, amerikai és ausztráliai angolszások, akik az alkotmányos szabadság emlíni nőttek föl.

A boerek által lakott »szabad földön« a szabadságot csak boer élvezi, ha kálvinista; még a polgár nevet is megtagadják attól, aki nem boer; a bevándoroltaknak közös nevök: »Uitlander« (külföldi). Idegenek vannak Transzvál

fejére. Mi, mély hódolattal alulirottak, kiket a szerencse és tisztesség ért, hogy ama fényes és dicső napon mint palotahölgyei szolgálhattuk Felségedet, e drága emlékből meritjük a jogot és kötelességet, hogy Felségedet hódolva üdvözöljük s bár gyenge szóval, de túlradó szívvel kifejezzük a nemzet érzelmeit. Amíg élünk, nekünk, örömtelen özvegyeknek, sugárzó emlékünknél lesz a nap, mikor Felségedet megkoronázva láhattuk.

Sugárzó emléke lesz ez a nemzetnek is, melynek szívében örökké fog élni a fenkölt nő, aki idegen földről jöve, a szeretet által a miénk lett, magyar lett.

Vajha Felséged is szenvedései között örömet találhatna a visszaemlékezésben azon nagy napra, melyen tetszhalott népünket új, teljesen nem remélt életre keltette!

A nagyoknak és kiválasztottaknak a végzet nem adott pajzsot a enyészet ellen. De megadta nekik a Gondviselés, hogy életet kelthetnek s hogy millióknak tovább öröklő jólétében örökkévalóságot teremthetnek s halhatatlanná tehetik nevüket.

Mély hódolattal vagyunk Felséged hálás és hű szolgálói:

Budapesten, 1892. június 8-án.

Özv. Andrássy Gyuláné, özv. Andrássy Manóné, özv. Cziráky Jánosné, özv. Eötvös Józsefné, özv. Festetics Györgyné, özv. Károlyi Istvánné, özv. Mailáth Györgyné, özv. Sennyei Pálné.

Ha az aláírásokat megnézzük, látjuk, hogy ő felségének a koronázáskor szerepelt, még életben levő udvarhölgyei azóta egytől-egyig mind özvegyek lettek.

különléle pontjain, de legtöbbször *Johannesburgban*, mely az arany-vidék központja. Ezt a várost idegenek építették föl; tíz év előtt rongyos viskó sem állt ott, ahol ma 136 ezer ember lakik; ebből a népességből 15 ezer boer, 60 ezer »külföldi«, a többi szerezcsen. Ebben a városban a paloták, színházak, villamos világítás, bankok, lakások, szállodák, 3 vasutvonal stb. idegen pénzen épültek. Az idegenek nagyobb része a műveltségnek sokkal magasabb fokán áll, mint az iskolázatlan boerek, akik ebben a tekintetben a szónak megvető értelmében sült parasztok. Ez a körülmény maga is elegendő, hogy a művelt körök orroljanak a fölöttük rendelkező kupaktanácsra; a boerek ezt az ellen-szenvet még szították paczkázó hányi-vetiségök által.

Az idegenek azt az elvet hangoztatták: egyenlő terhek, egyenlő jogok. Különösen három dologba nem voltak hajlandók belenyugodni: kifogásolták, hogy ki vannak zárva a választásból; nehézményezték, hogy erőszakolják rájuk a hollandi nyelvet; méltánytalannak bélyegezték, hogy az iskolák csak boer növendékek után részesülnek államszegélyben, holott a közadók legnagyobb részét az idegenek fizetik. E panaszok jogosultak; a választóképességet nem is említve, méltánytalan dolog, hogy ahol háromannyi az angol, ott az összes iskolák tannyelve a hollandi legyen; az sem egyeztethető össze az igazsággal, hogy az idegenek által föntartott iskolák ne kapjanak segílyt abból a pénzből, melynek nagyobb részét éppen az idegenek fizetik az állampénztárba.

Nincs is a boereknek jogczimök, hogy az idegenek fölött zsarnokoskodjanak. A tulajdonjog czimén nem urak, hiszen a földet néhány évtized előtt rabolták el a feketéktől. Jötevői voltak-e a meghódított népnek? A kaffertől megtagadják még az »ember« nevet is; elzárták előtte a művelődésnek minden útját; Johannesburgban a kupaktanács 1894-ben kiadta rendeletben, hogy a kaffernek nem szabad a járdákra lépni; amelyik mégis megleszi, megbotozzák; arról tegyen a kaffer, hogy elolvasson sem tudja a rendeletet. Avagy fölötte áll a boer az idegennek? Ugyan miben? Megüli a lovat szörén; de ezt megleszi jobban akármelyik csikós az alföldön. Jó lövő, de ehhez nem kell bátorság; a kaffer vitézebb és ügyesebb, mert egy szál lándzsával kiáll ellenfelének. Műveltség czimén nézi kisebbnek az idegent? De hiszen sokja olvasni, írni sem tud; annyira elmaradt a betűtől, hogy Hollandiában a boerek számára ugy nyomtatják ma is a bibliát és azt az egy pár istenes könyvet, amilyen nyelven azokat 250 év előtt megírták.

Mint nemzet mivel dicsekedhetnek a boerek? Mint Ázsia pusztáin a sátorlakó nomádok, növelik nyájukat; de arról nem tud a világ, hogy a baromtenyésztést emelték, marhafajikat nemesítették volna. A földmívelésen annyira nem lendítettek, hogy a küszöbük előtt nyíra a gaz. Ami a vasutat, ipart, gépeket stb. illeti, Kína mögött állnak; hiszen csupa babonából néhány év előtt még féltették az országot a gőzöstől.

A boerek önző és kiméletlen eljárása elkeserített minden »idegent«, legyen az bármily nemzetiségű, leginkább persze az angol-szász fajt. A türhetlen állapoton könnyítendő, össze álltak az idegnnek nyelvkülönbség nélkül egy szövetségbe, hogy kivívják magoknak szemközt a boer »szabadsággal« a polgári egyenlőséget. A szövetség a további teendők előkészítése végett Leonárd elnökle alatt bizottságot választott kebeléből. Ez a bizottság 1895-ben, karácsony előtt kiadta programját, melyben elősorolta az idegenek számára engedélyezendő jogokat. A bizottság e program megbeszélése végett 1896. jan. 6-ra népgyűlést hívott össze Johannesburgba.

Az eseményeket e program megjelenésétől másként adják elő a boerek, másként az idegenek; mi helyet adunk mindkét előadásnak.

A boerek szerint az idegenek szövetségének bizottsága (Reform-Comitee) érintkezésbe lépett titkon az említett »Chartered Company« részvénytársaság vezetőségével. Közbe legyen mondvá, ennek a hatalmas társulatnak elnöke a sokat említett Rhodes (olv. Roihsz), az angol Fok-tartomány leköszönt miniszterelnöke, aki 50 ezer darab részvényvel van

érdekelve a »Chartered Company« társaságánál. Az idegenek szövetségének bizottsága és a »Chartered Company« vezetősége között élénk távirati közlekedés folyt, de titkos jegyekkel. A boer kormány rosszat sejtven, fegyverbe szőlített néhány ezer embert és egyik részével Johannesburg várost, másik felével pedig a nyugati határszélét szállotta meg. A betörés után a foglyok irományai között megtalálták a titkos sürgönyök kulcsát; a terv abból állott volna, hogy Johannesburgban az idegenek akkor ütnek pártot, mikor a »Chartered Company« hadereje betör Transzválba. A pártítás, illetőleg betörés azt célozta volna, hogy elfoglalva Johannesburgot, az u. n. Párkány-hegység mentén levő, aranyban gazdag vidéket a »Chartered Company« birtokba vegye. — Közbe legyen mondva, ha ez a terv csakugyan létezett, ennél oktalanebb tervet képzelni sem lehet. Hiszen a »Chartered Company« hadereje a Be-stuána földről, tehát Transzvál északnyugati határáról jött, a Párkány-hegység pedig Transzválnak délnyugati sarkát ágazza be. A betörő csapatnak tehát keresztül kellett volna hatolni egész Transzválon, hogy elfoglalhassa a Párkány-hegységet.

Szemközt a boerek eme előadásával az idegenek azt állítják, hogy egyebet nem akartak, mint 1896. január 6-án a népgyűlést megtartani. Ez a lépés száka levén a kormány szemében, intézkedéseket tett, hogy a népgyűlést fegyveres erővel megakadályozza. Ennek híre kiszivárognán, a vérontástól rettegő lakosok menekültek Johannesburgból. Az idegenek bizottsága kénytelen volt fegyverkezés által gondoskodni a lakosság élet- és vagyonbiztonságáról. Transzvál határán túl az a hír terjedt el, hogy a boerek az idegenekre támadtak; e téves hír indította James kapitányt arra, hogy mint angol segítségükre siessen az angoloknak.

Állott pedig ez a segítség abból, hogy a »Chartered Company« rendőrségéhez tartozó 900 lovassal állt a határt. Ez mindenestre helytelen lépés volt, mert jogtalan betörésnél egyébként minősíteni nem lehet. James kapitány lehet kitűnő orvos, de vezérnek nem való. A kis csapat két nap nyomult előre megállás nélkül; sem ló, sem lovas nem evett, meg nem pihent. Három órányira Johannesburgtól utját állotta James csapatának a boer nemzetőrség; James az első vonalon keresztültört, de a második csapattal nem birt; vitéz ellenállás után fogságba esett az egész betörő csapat. Az összeütközés Krügersdorf mellett, tehát Johannesburg közelében történt. A harc elkeseredett volt, de az idegenek nem mehettek James kapitány segítségére, mert e közben a Foktartomány kormányzója fegyverszünetet kötött Krüger elnökkel.

A hadifoglyokat Pretória fővárosba szállították, a hol Robinson angol biztos közbejöttével kiszolgáltatták őket megbüntetés végett Angliának. A foglyokat az angol területen mindenütt nagy kitüntetéssel fogadták. A »Chartered Company« elnöke, Roithdsz ur, beadta lemondását, mint a Fokföldi kormány miniszterelnöke avval a megokolással, hogy működésének Dél-Afrikában ez nem a vége, hanem a kezdete. Ezek nem üres szavak, mert Rhodes elvt képvisel Dél-Afrikában és pedig szemben a boer önzéssel, a szabadság elvét, melynek célja Dél-Afrikában a dirib-darab területeket Anglia védnöksége alatt egységes állammá tömöríteni.

James kapitány elfogatása után szó sem lehetett a népgyűlés megtartásáról. A boer kormány erőiesen lépett föl az idegenek, különösen a bizottság tagjai ellen; közülök 63-an törvényszék elé kerültek, mely a szomszéd boer Oránzs állam független polgáraiból állott, nem akarván Transzvál a részrehajlás színében tűnni föl. A törvényszék 6 vádlottat halálra ítelt, de az angol gyarmatminiszter közölte Krüger elnökkel, miszerint elvárja, hogy a büntetést meg fogja változtatni. Transzvál nem köthetett ki Angliával. Ugyanis James kapitány elfogatása után a szomszéd Ma-tabele négerterületén lázadás ütött ki, melynek leverése végett angol haderő gyülekezett Transzvál határon. A boer kormány följárította a lázadók ellen szolgálatát, de Anglia a segítséget azzal odázta el, hogy a fölkelés nem bír

semmi jelentőséggel. A haderőt azonban Anglia egyre növeli, Transzvál tehát attól tart, hogy alkalmas perczen a boerek ellen fordul.

Az események fejlődése a jövőnek titka. Két eshetőségre számíthatni: vagy szakítanak a boerek önző politikájokkal, vagy megtöri szükkeblőségüket a szabadság zászlóját lobogtató angol áradat.* A boerek Dél-Afrika több pontján ma még föltűnnek számban a más nemzetheli gyarmatosokat, de nagy részök az angol befolyással megbarátkozva, a haladás ösvényére lépett. Transzvál czimerének jelmondata: »Eendragt maakt magt« (Eintracht macht stark, az összetartás tesz erőssé); csak hogy ez az »Eendragt«, ha meg is volna, nem elég, hogy az angol elem által képviselt műveltség, haladás, életrealitás, ipar és tőkepénz nyomásának ellenállhasson.

* Most már a harcziéren áll egymással szemben a boer vitézség és az angol félelmetes haderő, hogy eldöntsék a boer kérdés végleges megoldását. Szerk.

A transzváli háború.

London, nov. 17. Plymontban tegnap este híre ment, hogy Mount-Edgoumbe gróf, Lansdownes lord sógora ettől táviratot kapott, a mely Joubert tábornok haláláról értesíti. A hadügyminiszterium eddigelé nem adott ki erre vonatkozó közleményt.

London, nov. 17. A Reuter-ügynökségnek jelenti Estcourtból egy 15-én este 9 órakor feladott távirat: A Vörös-Keresztnek egy vonata, a mely ma reggel elindult a halottak és sebesültek fölszedésére, este visszatért: A vonatot vezető orvos azt mondta, hogy nem sikerült neki föladatát teljesítenie, mert a búrok azt mondták neki, hogy kívánságára csak másnap reggel válaszolhatnak, mert Joubert tábornok nagyon messze van.

London, nov. 17. A Reuter-ügynökségnek jelenti Estcourtból 15-iki kelettel: A durbani gyalogságnak 25 embere, a kik azon a vonaton voltak, a mely rekognoszálásra indult, eltűnt. Egy fél század dublini vadászból, a mely szintén a vonaton volt, csak 15 ember tért vissza. Egy hét fontos hajóágyu, a mely az első kocsiiban volt, három lövést tett, de az ellenség tüzésége tönkre tette az ágyut. A vonat mozdonya is erősen megrongálódott. Churchill Winston, a meghalt Churchill Randolph fia, a ki mint hirlaptudósító vesz részt a háboruban, állítólag fogságba került.

Durban, nov. 17. A Natal-Advertisernek jelenti Estcourtból: A búrok fölszakgatták a vasuti sineket, úgy, hogy a páncélos vonat kisklott. Két kocsit fölborult és a bennök lévő katonák kibuktak. A búrok erre ágyuval és puskával lövöldöztek a vonatra. Mialatt a vonat szétrombolásával voltak elfoglalva, őrzőkatok küldtek ki, a melyek az angol tábori őrsőkkel néhány mértöldnyire Estcourtól lövéseket váltottak.

London, nov. 17. A Reuter-ügynökségnek jelenti Durbanból: A Natal Mercury részleteket közöl a páncélosvonatra Estcourt mellett intézett támadásról. E szerint a búrok maximálisan két 9 fontos ágyuval kezdték meg a lövöldözést, a mely olyan erős volt, hogy a pusztá rázkódásoktól kidőltek a táviró oszlopok. A búrok ágyui egy dombon állottak, a lövészek pedig sziklák mögött húzódtak meg. A dublini lövészek és a durbani gyalogság háromszor verte vissza az ellenséget, de a búrok puska- és ágyutűzésnek nem állhatott ellen a kis csapat, amelynek eleinte az is ártott, hogy néhány vasuti kocsi fölfordult és több ember súlyosan megsérült.

London, nov. 17. A Daily-Telegraphnak jelenti Estcourtból 15-iki kelettel: Abból a csapatból, a mely a rekognoszáló vonaton volt, mind össze 50 dublini lövész és körülbelül 40 durbani gyalogos hiányzik. A Daily Mail szerint a sebesült és az eltűnt katonák száma 100-ra rug. A britt csapat 170 gyalogusból és tíz matrózból állott.

A Timesnek jelenti Lourenco-Marquezból 12-iki kelettel: Itt híre jár, hogy Joubert tábornok a búrok egyik ágyuja mellett állott, mikor az angol hajóágyuk egyszerre lövöldözni kezdtek. Mikor az angolok a második lövést tették, egy gránátszilánk találta a tábornokot. Ugyane lap közlése szerint Mayer Lukács tábornok egészségi okokból visszatért Pretóriába.

Pietermaritzburgból jelenti a Timesnek: Meglehet, hogy az estcourti angol csapatok ágyuk hiánya miatt kénytelenek lesznek a Mooifolyóhoz visszavonulni, ha a búrok nagy tömegben nyomulnak előre.

Amsterdam, nov. 17. Joubert halálhírének mindaddig nem lehet hitelt adni, míg az angol hadügyminiszterium meg nem erősíti, különben ez semmi befolyással sem lenne a búrok hadi taktikájára, mert a haditanács ismeri Joubert tábornok haditervét. Ha a tábornok csakugyan meghalt, úgy utódja Kronje Péter vagy Mayer Lukács lesz.

Erzsébet gyászünnepély az Erzsébet leányárvaházban.

Az Erzsébet leányárvaház árvái minden évben megfogják ünnepelni a magyarok b. e. királynéjának emlékét, ki nevével, emlékével is vigaszt nyújt és menedéket az apátlan, anyátlan árváknak.

A nemzeti gyász idején ragadta meg az eszmét özv. br. Gerliczy Félixné sz. Kornis Lujza grófnő az intézet áldásdus tevékenységü elnöknője, hogy a felejthetetlen emlékü királyné nevére ágyalapot létesít. A gyűjtőivek kibocsátottak és nemsokára gyűltek a fillérek szaporán az ágyalapot javára.

A névnek varázsa van mindörökké. A névnek és eszmének, mely gyönyörűen van összekapcsolva ezen alapítványban. Emberies eszmékhez, intézményekkel kapcsolni össze e nevet, hogy áldásait örökké hintse a nyomorgó emberiségre. Uj emlék támadjon az áldások nyomán az elmúlt helyébe, új szeretet az emberi szivekben az elhunyt emléke iránt. Így él emléke nemcsak a történelem lapjain, nemcsak mint lassan kivesző, elhalványuló kép, hanem mint a mely az idők folyamán mindig megújuland az emberi szivekben. Így támad egy Erzsébet kultusz, mely a régi szomorú emlékekből, hagyományokból táplálkozik és az új áldásdus intézmények nyomán.

Ennek a kultusznak szegődött papnőjévé özv. br. Gerliczy Félixné urhölgy, a midőn az Erzsébet ágyalapot megteremtésén fáradozott.

Az Erzsébet leányárvaház Erzsébet gyászünnepélyén jelen fognak lenni a nőegylet nagyszámú tagjai, hivatalos továbbá a két törvényhatóság tisztikara s a város egész közönsége. Az

ünnepély gyászmisével veszi kezdetét a Barátok templomában d. e. 10 órakor, 11 órakor pedig az Erzsébet leányárvaház termeiben fog végbe menni az ünnepély második része, melyen az elnöknő az új Erzsébet ágyalpok alapítását bejelenti.

A különféle egyesületek, közintézetek szintén részt vesznek a gyászistentiszteleten, illetve gyászünnepélyeket rendeznek. Vettük erre nézve a következő értesítéseket:

Meghívó.

Van szerencsénk a vörös kereszt-egylet Nagyvárosi városi választmányának tagjait a várad-olaszi-i róm. kath. plébánia-templomban f. hó 18-án d. e. 10 órakor Erzsébet királyné lelkiüdvéért tartandó istentiszteletre meghívni.

Nagyvárad, 1899. évi nov. 17-én.

Az elnökség.

Meghívó.

Tisztelettel felkérem a »Nagyvárad Nemzeti Szövetsége« tagjait, hogy felejtetetlen emlékü Erzsébet királyné emlékére f. hó 18-án d. e. 10 órakor az olasz-i plébánia templomban tartandó gyász-istentiszteleten megjelenni sziveskedjenek.

Nagyvárad, 1899. nov. 17.

Dr. Márkus László, Dr. Bulyovszky József,
titkár. elnök.

Erzsébet királyné emlékére a jogakadémián hétfőn, 20-án gyászünnepélyt rendeznek. Az ünnepély gyász-istentisztelettel kezdődik, mely a premontrai-rend templomában fog megtartatni. A gyászmise után a jogakadémia disztermében fog lefolytani az ünnepély. A megnyitót az akadémia igazgatója, dr. Bozóky Alajos fogja mondani, az ünnepi beszédet pedig dr. Sipos Arpád jogakadémiai tanár. A gyászünnepély a himnus éneklésével fog véget érni.

Az Orsolya-zárdában tartandó Erzsébet-gyászünnepély sorrendje a következő:

1. Ima. Szabó Ferencztől.
2. Mi történt? Endrődi Sándortól. Szavalja Imrik Margit.
3. Emlékbeszéd. Tartja Makucz Ernő zárdalelkész.
4. A királyné álma. Pósa Lajostól. Szavalja: Szabó Gizella.
5. Dal Erzsébet királyné emlékére. Hackl N. Lajostól.
6. A királyné és a virágok. Sas Edétől. Szavalja: Alberti Vilma.
7. Hymnus. Erkeltől.

Az 1. 5. 7. alatti énekszámokat Irta József. énektanár ur vezetése alatt előadja a r. kath. tanítónőképző énekkara.

Az állami főreáliskola f. hó 20-án, hétfőn d. e. fél tizkor a tornacsarnokban Erzsébet-gyászünnepélyt rendez, melyre a t. szülők s tanügybarátok ezennel meghivatnak. Az ünnepély műsora:

1. Emlékbeszéd. Mondja az igazgató.
2. Zokogva sir Magyarország. Éneklé az ifj dalkör.
3. A nagy sirra. Dr. Sebestyén Károlytól. Szavalja: Löbl Ferencz VIII. oszl. tan.
4. Kölcsey Hymnusza. Éneklé az ifjusági dalkör.

Az ünnepélyt istentisztelet előzi meg. A requiem d. e. 8 órakor a Szent-László templomban lesz.

UJDONSAGOK.

TAJÉKOZTATO.

Nov. 22. Sajtópör.
Nov. 25. Estély a tanító körben.
Decz. 6. Esküdtészi tárgyalás.

* **Személyi hír.** *Bölony* József, a kolozsvári nemzeti színház intendánsa tegnap Nagyváradon időzött. Debreczenből érkezett Nagyváradra, a hol több kiváló színész szerződését végezték.

* **A király elutazása.** A király este fél kilenczkor kíséretével együtt Bécsbe utazott.

* **Mit esznek a kvótások?** Hogy a kvótabizottságok mit főznek, azt teljes biztossággal csak estére vagy talán csak holnap lehet majd tudni, de hogy mit esznek és isznak, azt elárulja a következő menü:

Menu. Consommé en Tasse. Sterlet au four á la bonne femme. Stille de Chevreuille. Saumon Poirade. Chapons á la broche. Salade. Bombe Cap Marlin. Fromage. Dessert Sherry Diamond Jubilee 1837—1897. Brau-neherger Auslese aus der Purzell'schen Kellererei. Chateau Mouton Rothschild Pauillac 1889. Heidsieck et Co. Sec. Café. Cognac. Liqueur.

Nyelve francia és német; a magyarnak majd csak a bizottságok főztéhez lesz közeli még pedig elég borsos forrámban. A reggel, menüje különben arányban van a milliókkal, melyeket az urak Magyarországgal fizetnek, mert például a »Chateau Mouton Rothschild 1869.« a világ legdrágább bora. Kis üvege az Országos Kaszinó borlapján 35 forinttal szerepel. A reggelinél 84-en lesznek.

* **A király beszélgetése Örley képviselővel.** A fővárosi lapok írják a következő beszélgetést, melyet a király folytatott a tegnapi udvari ebéden Örley Kálmánnal, a margittai kerület orsz. gy. képviselőjével.

— Mióta képviselő? — kérdé a király.

— A legutóbbi választás alkalmával jöttem be Felsőre.

— Melyik kerületet képviseli?

— A margittait, Felsőre — Bihar megyében.

— Az ország egyik legnagyobb megyéjéből, — válaszolá a király.

Majd a helyzetről szólt a király.

— Most rövid idő alatt sokat végeztek, sok kisebb javaslatot letárgyaltak, de ezután már nagyobb dolgok jönnek.

— Remélem — felelte Örley képviselő — hogy ezek a nagy dolgok is békésen, simán fognak letárgyaltatni, hogy mi is ne szaporítsuk Felsőre gondjait.

— Én is remélem és óhajtom — felelte a király.

A király jó kedélyhangulatban volt, mindenivel beszélgetett, miközben csákóját folyton a balkezében tartotta. E kép, a cercle mintegy háromnegyed óráig tartott.

* **Talált régi pénzek.** Micske község határában szántott az őszi vetés alá egykori szőlőjében Juhász Sándor gazda, mikor az ekevas egy cserép edényt vetett fel. Az edényben 117 darab régi ezüst pénz volt, a melyet a margittai főszolgabíró jelentése kapcsán betérjesztett az alispáni hivatalhoz.

* **Egy városi számtiszt halála.** Hosszu évtizedeken át szolgálta Tőkés István számtiszt a várost becsületességgel. Egy évnél hosszabb idő óta a szorgalmas embert ágyba döntötte a betegség s tegnap reggel, 63 éves korában kiszünetelt. Halála neijén, szül. Ku-

csosvsky Veronikán, Kucsovsky Lajos kanonok nővérén kívül mély gyászba borította családját, kik között egyik fia: István szolgabíró, másik fia: Lajos pedig kegyesrendi tanár. A derék tisztviselőt csak nemrég nyugdíjazták, gyógyíthatatlan súlyos betegsége miatt. A halálet alkalmából a városházán s a »V.-Velencei Nép kör« épületén kitűzték a gyászlobogót. Temetése vasárnap délután 3 órakor lesz. A család által kiadott gyászjelentés a következő:

Özv. Tőkés Istvánné szül. Kucsovsky Veronika úgy maga valamint gyermekei dr. Tőkés István és Tőkés Lajos, testvére Tőkés Emilia és Tőkés Gyula sógora és sógornéja úgy számos más rokonok nevében is fájdalmas szívvel tudatják felejtetetlen jó férj, apa, testvér és rokonnak Tőkés István városi tisztviselőnek folyó év nov. 17-én reggel 3 órakor élte 63-ik, boldog házassága 28-ik évében hosszas szenvedés után történt csendes elhunytát. A megboldogult drága halott hült tetemei folyó hó 19-én d. u. 3 órakor fognak az ev. ref. egyház szer-tartása szerint Kolozsvári-utca 104. számú háznál megáldatni s onnét a várad-velencei sirkertben örök nyugalomra tétetni. Mely vég-tisztességtételre az elhunyt rokonai, barátai és ismerősei tisztelettel meghivatnak. Nagyvárad, 1899. november 17-én. Áldás és béke legyen porai felett.

* **Az aranyóra sorsa.** Körülbelül egy hete annak, hogy egyik erdélyi mágnás család keresztül utazott Váradon, ahol rövid időre kiszállott a család s a városban elvesztette az egyik nő művészi kivitelű arany zsebóráját, a melyen brilliantokkal volt kirakva a monogramja, úgy, hogy az óra megért négy-ötszáz forintot. Az eset be lett jelentve a rendőrségen s azóta eredmény nélkül folyt a nyomozás, míg végre tegnap sikerült az órát megtalálni. Egy baka akarta azt eladni két forintért, de egy ügyes rendőr elfogta. Még nem tudták megállapítani azt, hogy az óra hogy került a katonához.

* **Állításkötelesek figyelmébe.** A véderő törvény értelmében a sorozási lajstrom egybe-állíthatása végett minden állításkötelesnek az előző év november havában kell jelentkezni a katonai ügyosztálynál. A jelentkezések most folynak s ezuton is figyelmeztetjük mindazokat az ifjakat, kik 1877., 1878. és 1879-ben születtek s még katonának bevéve nincsenek, hogy e hó folyamán a katonai ügyosztálynál (Fő-utca, kis városháza) annyival is inkább jelentkezzenek, mivel ellenkező esetben őket a véderő törvény értelmében szigorúan meg fogják büntetni.

* **A »hier« a soproni járásbírósnál.** Wrchovszky dr. albiró a napokban egy peres ügyet tárgyalt; midőn a beidéztet felek nevét fölolvasta, az egyik fél »hier«-rel jelentkezett, noha nyilvánvaló volt, hogy ő maga és beidéztet társai nem tudnak németül.

— Miért felel maga »hier«-rel? — kérde tőle a bíró.

— Így muszáj kérem — feleli a »hier«-es.

— Magyar bíró előtt áll, magyarul feleljen, — szólt most rá Wrchovszky dr.

— Már kérem én csak jobban tudom, — volt a felelet.

* **Kereskedelmi esti tanfolyam.** Vettük a következő felhívást: A nagyvárad felső kereskedelmi iskolában szervezett esti kereskedelmi tanfolyamon az előadások e hó 20-án este 8 órakor fognak megkezdődni. Az előadások hétfőn, kedden, szerdán és csütörtökön este 8 órától 10-ig tartanak. Beiratkozni még mindig lehet a tanfolyam igazgatóságánál. Az eddig jelentkezteteket felkérem, hogy a beiratás megejtése végett, ugyanott jelentkezzenek. Jelentkezzenek naponként délután 2—5-ig. Az igazgatóság.

* **Öngyilkos katona.** Körülbelül egy év alatt igen sok öngyilkosság történt a Nagyváradi állomásozó katonaság legénységi állományában. Egyik a bánásmódot nem tudta megszokni, másoknak a katonai élet volt terhes, de az öngyilkosság valódi okát alig lehetett meg tudni. Eltemették szépen, katonai diszszel s a lisztából törölték. A létszám egygyel apadt s napirendre tértek felette. A folyó évben bevonult ujonczok között tegnap történt az első öngyilkosság. *Fecske* György szarvasi 21 éves ifju október elején vonult be a nagyváradi tüzérséghez. Sehogy sem bírta beletalálni magát a kaszárnya-életbe s a szive nagyon vágyott vissza a csendes városkába. Bánatában tegnap a laktanya egy félreeső helyén felakasztotta magát. Mire észrevették, meg volt halva. — Hir szerint a katonai parancsnokság el van határozva, hogy a tömeges öngyilkossági esetek csökkentése céljából, az öngyilkos katonákat minden katonai dísz nélkül temettetik el.

* **A magyar szérum diadala.** Baranya megye Nagytótfalu községében a múlt hónapban szokatlan hevességgel tört ki a difteritisz az iskolásgyerekek közt. Mikorára észrevették, hogy mi a baj, már 28 gyermek kapta meg a szörnyű betegséget. A megye azonnal intézkedett, dr. Mende Lajos tiszti főorvos maga vitt ki magyar készítményű szérumot a faluba és beoltotta vele az összes betegeket. Meg is gyógyult tőle valamennyi egyetlen egy vézna gyermek kivételével. A főorvos az örvendetes eredményt bejelentette a közigazgatási bizottság ülésén, mint a magyar szérum diadalt, mert a külföldi szérummal kezelt betegek közül eddig minden tizből meghalt kettő.

* **Dreyfus perköltségei.** Dreyfus Alfréd, a ki most Carpentrasban pihen ki az Ördög-szigeten eltöltött éveit, tegnap — mint jelentik, — hivatalos felszólítást kapott a perköltség megfizetésére. A hivatalos felszólítás így volt czimezve:

Mr.

le capitaine Alfred Dreyfus

a Carpentras.

A felszólításban csinos összegek megfizetésére hívják föl. A szakértők és tolmácsok fizetése 20823 frank, a rennesi ítélet kiállítására 12 frank, a revízió tanácsa ugyanannyi.

* **Páratlan bicikli mutatóványok a czirkuszban.** A Henry czirkuszban pár napja lépett föl a *Noisettes*-család páratlan bicikli mutatóványaival. Az egyes mutatóványok ügyességök folytán szinte elragadók és a közönség tomboló tetszését idézik elő. Egyike a bámulatra méltó produkcióknak az, a midőn a rohanó biciklin a biciklist hajtó átbuik a bicikli rájáráján és ismét a nyeregbe pattan. A bicikli ágaskodik, keringőzik stb. A czirkusz egyéb mutatóványai is felette érdekesek. Henry igazgató idomított lovaival és elefántjával csinál mindenféle produkciókat. A két Criscoulo nővér mint légtornászok csinálnak vakmerő mutatóványokat, a szünetek közt pedig Barker bohóc mulattatja a közönséget elmés tréfája által. Ma, szombaton nagy diszlocadás lesz, vasárnap pedig *utolsó előadás* délután és este, melyen bucsuképen az egész személyzet fellép.

* **Halálozás.** Az V. kerülethez mint huszvizsgáló beosztva volt Schóber Géza fővárosi állatorvos, tegnap délután a Vörös Kereszt-kórházban rövid betegség után 35 éves korában meghalt. Temetése holnap fog végbe menni Diósd községben (Fehérmegye) a hová, a délelőtti történelmi beszentelés után elszállítják. Az elhunytban Urs Nándor rendőrtanácsos a sógorát gyászolja.

* **Az angolok embertelensége nyilvánul a délafrikai háborúban a lydytt-bombák alkalmazásával.** Ezen borzasztó gyilkoló lövegek próbája alkalmával Woolwich mellett egy 56 fontos bombát lőttek a mezőn legelő 140 dbos birkanyájba s 86 darab hullott el, még az pedig

explosió rettentő légnomással törtető hatásától, nem pedig mint a srappneleknél — a löveg szilánkjaitól. Több mint 40 birkát felismerhetetlen hústömeggé szaggasztott a robbanás. Ezt az istentelen harcsmódot alkalmazták az angolok a szudáni háborúban; Joubert a hollandusok hősiés tábornoka jelenleg Ladysmithnél protestált, a genfi konvenczió alapján ily lydytt-bombák alkalmazása ellen. Nem használt semmit, mert az angolok 8 üteget szállítottak partra már eddig, melyeknek ágyui 56 fontos lydytt-bombákat vetnek a hazájukat, családjukat védő búrokra, mint az angol királyné bucsuztató szavaiban áll a »nagy Istennek nevében!« A katonai »Westminister Gazette« hirlap a holland generalis tiltakozását tárgyalván, ezeket írja: »Ha ellenségeink szerencsénkre elmulasztották magukat a legborzasztóbb destruktív eszközzel ellátni, melyet a tudomány a katona kezébe adott, földadjuk mi azon előnyöket, melyeket nagyobb előrelátásunkból élvezünk? Nem tudjuk belátni, hogyan várhatják ezt tőlünk.« A hágai békekonferencián az angol képviselő a lydyttnek használatát csak a vad-törzsek ellen tartotta szükségesnek, de a délafrikai szorultságban úgy látszik vadaknak nézi a protestáns keresztény hollandusokat is. A humánus Európa pedig tunya egykedvűséggel fogja nézni, hogy fognak az angol hősök egy kis népet irtani oly eszközökkel, melyeknek iszonyu pusztítására a legbátrabb katona is összeborzad, de a mely háboru örök szégyene marad az angol kereszténységnek.

* **Névváltoztatások az 1899. év I. felében.** A belügyminiszter megküldötte valamennyi törvényhatóságnak az 1899. év I. felében engedélyezett névváltoztatásokról szóló kimutatást, mely szerint ilyen engedélyt összesen 1904 folyamodónak adtak meg. A több tekintetben, érdekes kimutatásból kiemeljük, hogy volt a folyamodók közt 595 vasuti, állami, posta- és táviradi, megyei és városi alkalmazott, 13 katona, 36 csendőr, 13 pénzügyőr, 13 pap, 146 tanár és tanító, 16 orvos, 12 mérnök, 12 ügyvéd stb. Vallásra nézve a legtöbb (861 személy) zsidó vallású volt. Azonkívül volt 790 róm. kath., 103 evangélikus, 77 görög kath. és 38 reform. vallású.

* **Párbaj puskával.** Nagylétán Nemes Gábor és Nagy Gábor földesgazdák, a minap valami fölött összeszólkáltak az utcán. A vita egyre hevesebb lett közöttük, — annyira, hogy szidni, sértegetni kezdték egymást. Egyszerre aztán mind a ketten hementek a lakásukra és rövid idő múlva puskával a kezükben jelentek meg az utcán. Azután szépen csúba vették egymást, lőttek. Nagy Gábor sérületlenül került ki az érdekes párvialdából, Nemes azonban súlyosan megsebesült. A csendőrök Nagy Gábort letartóztatták.

EGYESÜLETEK.

Szent Imre egyesület ünnepe. A Szent Imre önképző egyesület védőszentje tiszteletére f. é. november hó 19-én d. e. 1/2 11 órakor saját helyiségében (VIII. Szentkirályi utca 28/a. I. 8.) matinét rendez.

A műsor a következő: 1. Rossini-Laibach: Fantaisie (»Tell Vilmos« operából). Zongorán előadja: *Bayer* Iván. 2. Ünnepi beszéd. Mondja: *Glatfelder* Gyula dr. tb. elnök. 3. Tízéves találkozó. (Elbeszélés.) Irta s felolvasa: *Helvey* Lajos e. i. elnök. 4. Chopin: Valse J. Zongorán előadja: *Soltz* Albert. 5. Károlyi leánya. (Költői beszéd.) Irta s felolvassa: *Hanzséros* Bálint. 6. Elnöki zárzó. 7. Magyar népdalok. Zongorán előadja: *Bayer* Brunó.

IRODALOM.

»**Király és Haza**« című munkáját *Simon* Péternek, van szerencsénk újból és melegen ajánlani t. olvasóinknak megszerzés céljából. A munka 80 nyomtatott ivnél na-

gyobb és 38 képpel van diszitve: Erzsébet királyné életrajzán kívül az 1886 és 1892 közötti korszak politikai és közmívelődési történetét tartalmazza, melyek mind nagy gondnal és történelmi hűséggel, eredeti forrásokból merített adatokkal van megírva oly módonban és oly erkölcsi motivumokkal, hogy azokat úgy a serdülő ifjuság, mint a felnőttek a legnagyobb élvezettel és tanulsággal olvashatják. *Simon* Péter, nyugalmazott tanár, ki mint katolikus író, munkásságával és irányával *József* főherczeg ő fenségének barátságát és támogatását szerezte meg, méltó arra, hogy a katolikus olvasó közönség is párfogásába vegye, mert e nélkül katolikus írónak nincs létjogosultsága. Egy olyan férfiúnak, művére hívjuk itt föl t. olvasóink figyelmét, ki hazájáért munkálkodik szóval és tettel, munkálkodik azért, hogy a katolikus közönségben ápolja a Haza szeretetét és egyházához való ragaszkodást. A »*Király és Haza*« című mű megrendelhető *Simon* Péter tanárnál Budapesten, VII. Murányi-utca 59. Ára a három kötetnek 5 frt.

Castitas a legszebb erény. A világ romlottságának szennyes iszapja egyre többeket temet el. Féreg mardossa a művelt emberiség gyökerét. Satnyuló teste-lelkének romlása megdöbbentő. Lehet-e utját állni a vésznek? Már a vétkesek is sokalják; a jobb érzetűek félve, remélve, sejtve mondják: már rosszabb nem lehet, kell jönnie egy jobb kornak; a hívők imádkoznak és Istenben biznak. A megváltás csak a hitből támadhat, mert ez Isten erejével fakasztja az erényeket.

Korunk főbűne az erkölcsi romlottság. Nem vakmerő vállalkozás-e tehát ebben a korban a legszebb erényről írni? A lelkek szeretete kényszerít s Krisztus igéjére »megereszttem a hálót«. Szántam e könyvet a szülőknak, kik serdülő gyermekeik erényét félve óvják, ifjaknak, kik ártatlanságukat becsülve romlatlanok akarnak maradni; gyarlóknak, kik erényüket veszedelemben látják; buzgóknak, hogy előbbre haladhassanak; hitetleneknek és kételkedőknek, hogy ezen erény lehetőségét bebizonyítsam; lelkiatyák, hitoktatók, hitszónokok, előljáróknak kézikönyvül; e végül, mert a méhecske is elsőben önmagának gyűjt, jómagamnak, árva lelkemnek erősítő táplálékul.

A munka három 12—12 ives részben jelenik meg. I. A küzdelem a bűn ellen. II. Erénygyakorlatok. III. Krisztus jegyese.

Ára kötetenkint kötve 1 korona 30 fillér. Előfizetési pénzek és megrendelések az »Egyházi Zeneközöny« szerkesztőségére, Budapest, IV., ker. Lipót-utca 7., II. 12. czimzandók. A munka az előfizetők számarányához mért példányszámban kerül ki a sajtó alól. Előfizetés kötetenkint is történhet, de ez is az egész mű megrendelését jelenti. Az első kötet megjelenési ideje december közepe. (Sacerdotibus erga sacra.) Budapest, 1899. november 10-én. Aster.

Igazságszolgáltatás.

Szólólopásért két évi fegyház. Már öt ízben volt *Bere* Ferencz a fegyház lakója úgy, hogy már több mint tizenöt évet töltött ki rab-ságban s most ismét odakerül és pedig ismét két esztendőre.

Az őszön történt szeptemberben, amikor a a szőlő érett a *Vég* Mihály szőlőjében.

Bere az utcáról szerencsétlenségére bepillantott a *Vég* kertjébe s megpillantva a sárguló fürtöket, felébredt benne a rosszindulat s elhatározta magát ismét a bűnre.

Felfegyverkezve egy revolverrel este be-mászott a *Vég* kertjébe, azonban a gazda észre vette s rákiáltott, mire *Bere* egy lövéssel felelt.

A golyó nem talált, *Bere* pedig menekülni próbált, de vesztére a lövésre lőbben figyelme-

sek lettek, akik azután megpillantva a menekülő embert elfogták, megkötözték s átadták a rendőrségnek.

Tegnap ültek törvényt felette.

A törvényszék előtt a tanúk igazolták a vádat, minek következtében a vádlottat bűnösnek mondta ki a törvényszék tekintettel többszörösen büntetett voltára, két esztendei fegyházra ítélte Bere Ferenczet.

Az ítélet ellen a vádlott felebbezett.

Agyonrugta a feleségét. Szomorú eset foglalkoztatta a nyáron Kakucz község lakosságát. A leggazdagabb emberek egyike, Kobareczu János június hó 9-én részegen jött haza a kocsmából. Az asszony természetesen nem a legbizalmasabban fogadta a részeg embert, sőt szemrehányást is tett neki, amin feldühödött a részeg ember, megfogta a feleségét, földhöz vágta s összerugdosta.

A szegény asszony nem sokáig kinlódott, mert a szenvedett sérülések annyira súlyosak voltak, hogy néhány órai kinlódás után meghalt.

Kobareczu ekkorára már kijózanodott s mindent elkövetett, hogy felesége életét megmentse, de már késő volt minden, a sérülések oly súlyosak voltak, hogy az asszonyon segíteni nem lehetett.

Ezért a bűnéért tegnap számolt Kobareczu.

A tárgyalást dr. Mór Pál vezette.

A tárgyaláson a vádlott beösmerte a tettet s hivatkozott az egyhíthő körülményekre, a mit a törvényszék figyelembe is vett s a vádlottat a halált okozott súlyos testisértés büntetésében mondta ki bűnösnek s ezért nyolc havi börtönrre ítélte.

A nagyváradi kir. tábla kitűzött ügyei.

Előadó: Dobosfy Alajos.

1583 Zzurka Ilie — Jova Dávid.
1591 Popa Mikula — özv. Popa Kosztáné és társa.

1614 Ifj. Szkorcez János és t. — Szkorcez Gábor és t.

1748 Szoták Flore — Szime Mihály.
1750 Szoták Flore — özv. Brizse Tógyerné és társa.

1749 Szoták Flore — Hodisán Gábor.

Előadó: Bócz Géza.

1508 Kocsuba Márta — Mócz Tanász és t.
1521 Janku Flore — Janku György.
1532 Popa Floare — Grósz Vaszali.
2533 Pap Bálint hagyatéki ügye.
2656 Szakó Anna hagyatéki ügye.
2587 Laza Luka hagyatéki ügye.
2588 Butás Tógyer és t. hagyatéki ügye.
3085 Mára Evucza hagyatéki ügye.

Előadó: Czvek Kálmán.

2530 Dr. Babos János — Kovács Lajos s. t.
2595 Erdélyrészi magyar jelzőlogbank — Sári Eszter.

2640 Fried Sámuel — Grünstein Mátyás.
2692 Deczky Gábor — Kiss Zsuzsanna.
2782 Szakál Virág — Deczky Gáborné.
2742 Viktória takarékpénztár — Mornailla József.

2749 Özv. Krecsun Onuczne — Bulzán Nyika.

2787 Rab Miklós — Nikodin Traján.
2858 Pocsai Mihály — Kovács Imre.

TANUGY.

Alapvizsgálatok a jogakadémián. A novemberi pótló s javító alapvizsgálatok a jogakadémián e hó 29-én és 30-án fognak megtartatni.

MULATSÁG.

A »Népkör« felolvasó estélye. A téllal együtt a hosszú esték legkellemesebb szórakozásai: a felolvasások is beköszöntöttek. Ma rendezik ezek elejét saját helyiségében a »Népkör« vezetősége. Az estélynek igen érdekes műsora van. Az elnök, dr. Dési Géza is szerepelni fog a pódiumon s valamely aktuális társadalmi témáról fog értekezést tartani. Klein Ferencz joghallgató Szentjóbby Szabó László: *Együgyű parasztlját* fogja szavalni, ezután pedig zenedarabokat fog bemutatni zongorán és kíséret mellett a körnek egy dilettáns, de szép tehetségű zenész tagja. A felolvasásnak, mely ma este 8 órakor kezdődik, kedélyes táncmulatság lesz a folytatása.

ZENE és MŰVESZET.

Diszlet-kiállítás a kereskedelmi iskolában.

Ma és holnap rendezik a Molnár, Trill és Burghardt hírneves diszletfestő-czég a diszlet-kiállítást a kereskedelmi iskola könyvtár termében. Az épülő városi színháznak igen fontos érdeke, hogy a színpad diszlet berendezésének elkészítése jó kezekbe kerüljön. Avatott egyének kezébe, kiből a tapasztalat mellett megvan a kellő művészi érzék, művészi ambíció a művészi dolgokhoz.

Erről győződhetik meg a nagyváradi közönség a mai megnyitó diszlet-kiállításon.

A kiállítók: Molnár Árpád, Trill Károly és Burghardt fiatal koruk daczára is már szép művészi hírnévvel dicsekedhetnek. Legfiatalabb köztük Burghardt, fia a hírneves bécsi diszletfestőnek. Művészi ambíciója Magyarországra vonzotta, ahol állandóan is megtelepedett. Trill Károly a m. kir. opera diszlet előfüggönyének festője, azonkívül ő festette a Krisztus élete bécsi körképét. Mindketten legutóbb a Magyar Színháznál végeztek jeles munkákat, miről tanuskodik Beöthy Lászlónak e színház igazgatójának elismerő levele.

Molnár Árpád Spanuraff Ágostonnak, a m. kir. Opera és a Nemzeti Színház diszletfestőjének tanítványa. Művészetét Párisban tökéletesítette. Festette Trill Károlylyal a Pokol körképét. E körkép sikerei után egy oltárképet ajánlott föl az esztergomi egyházmegyében levő legszegényebb egyház számára. Vaszary Kolos hercegprimás ekkor a következő levelet írta hozzá:

Tekintetes

Molnár Árpád és Trill Károly uraknak

Budapest

(VIII. Rökk-Szilárd u. 6.)

Folyó évi május 16-án kelt becses سراikban azon nemes elhatározásukról méltóztattak Uraságaitok értesíteni, hogy hálából a Dante-körkép sikeres befejezéseért az esztergomi főegyházmegye területén fekvő legszegényebb templom számára egy nagyobb szabású oltárképet óhajtanak festeni és adományozni.

A vallásos buzgalom ritka nyilvánulását serkentő például kívánván tekintetni, nem tartanám azt a legszegényebbnek és így valamely kisebb község templomában elrejtendőnek. Azért is kérem Uraságaitokat, méltóztassanak dicséretre méltó szándékukat oda módosítani, hogy a kérdéses kép, nem éppen a főegyházmegye legszegényebb templomának, hanem egy általam e célra legalkalmasabbnak ítélendő templomnak jusson birtokába. A kép nagyságára és tárgyára

nézve szíves válaszuk vétele után teendém meg javaslatomat.

Addig is fogadják őszinte elismerésem és kiváló tiszteletem nyilvánítását.

Budapest, stb.

Vaszary Kolos s. k.
bibornok, hercegprimás,
esztergomi érsek.

Az oltárkép, mely Mária jelenését ábrázolja az apácza zárdában, el is készült és a hercegprimás a lazaristáknak Budapesten építendő temploma számára adományozta.

Nagy sikerei folytán Lukács Béla, a párisi kiállítás magyar osztályának kormányzója azzal a szép feladattal bizta meg, hogy a kiállítás számára népviseleteket fessen a magyar népeletről. A mai kiállításon az ezen célra készült képekből is ki lesz állítva néhány darab.

A kiállítás tehát nagy érdekléssel bírhat úgy a művészeti körökre, mint a nagy közönségre nézve.

Megtekinthető d. e. 10 órától d. u. 2 óráig díjmentesen.

REGÉNY-CSARNOK.

Ötszázezer dollár jutalom.

Regény.

Írta: Fernand-Hue.

3

Franziából fordította — Ö.

— Bizonyára, de mikor utasok vannak a hajón, nem árt a jó idő, meg aztán az embereimet sem igen ismerem. Az ilyen háborus időben ritkán talál az ember jó matrózokat, mindet lefogva tartja az ostromzár. Husz emberem van, de csak tízre számíthatok, a többi ujoncz, itt-ott vaktában összefogdosva.

— Az bizony baj, de hát egy ilyen hajóval... Hej az átkozott déliek sokért nem adnák, ha egy ehhez hasonló hajót szereznének; kitűnő kalózhajó lenne belőle.

— Meghiszem azt! de a mig én vezetem ezt a hajót, nem teszi a lábát, közülük egy sem a fedélzetre! Ugy segítjen!

— Nem jó mindenre megesküdni — szolt a kalauz baljóslatu hang.

Majd megfordulva egy vitorlára mutatott, mely a gőzös mögött látszott és szolt:

— Az én hajócskám már kiért a szorosból.

Megnézte óráját.

— Fél ötre, a nyílt tengeren vagyunk, már nincs szüksége rám. Megyek.

A gőzös megállott, a hajócska perczről-perczre közelebb jött. Vitorláit mindjobban kibontakoztak, sőt már fekete teste is kibukkant a habok közül.

— Az ördögbe is! — kiáltott egyszerre a kalauz, — ott egy csolnak közeledik, még pedig úgy látszik, hogy felénk tart.

— Csakugyan, szolt a kapitány, ki szintén észre vette a csolnakot, — egy nagy bárka több emberrel. Timonier! hozd csak a távcsöveget!

A megszólított matróz csakhamar ott termett a távcsövel, melyen át a kapitány jól megsejmelte a közeledő járművet.

— Egy czethalász-bárka, szolt azután ha nem csalódom kilencz ember van benne.

— Talán egy utas, ki elmulasztota az indulást.

— Lehet, szolt a kapitány röviden és látható bosszúsággal, majd meglátjuk.

Ezalatt a csolnak gyorsan közeledett, mintegy versenyre látszott kelni a kalauz hajócskájával, mely szél iránt jött s főárbozán a vitorla úgy megfeszült, hogy az csaknem eltört. Az utasok a fedélzetre gyűlve nézték az érdekes versenyt.

Egy negyed óra mulva a két hajócska csaknem ugyanazon perczben a gőzös mellé érkezett. Mialatt a kalauz szerencsés utat kívánva gőzcsolnakjára szállt, a halászbárkáról

egy férfi jött a fedélzetre s megállott a kapitány előtt.

Mintegy harmincz éves lehetett, erős, energikus vonásokkal, elegáns utruhában. Udvariasan köszönt és szólt.

Bocsánatot kérek kapitány ur, hogy így szállok hajójára, de nem volt számomra más választás. Az indulást elmulasztottam, sehátároztam, hogy utólérem önt. Hála evezésem igyekezetének sikerült is ez nekem s remélem, nem fog elutasítani.

Beszédközben elővette tömött erszényét s néhány bankjegyet nyújtott a kapitánynak. A pénz láttára a derék tengerész utolsó gyanuja is szétoszlott és kezét nyújtva az idegennek szólt.

— Nem bánom, maradjon, de nem fogadok el semmit.

Szólt az egyik tisztnek, hogy írja be az az utasok lajstromába, egyttal egy kabint is kijelölt számára.

Sem a kapitány, sem az utasok nem vették észre, hogy a bárka, mely az utast hozta, azonnal eltávozott, még mielőtt a kapitány beleegyezett volna az utas felvételébe.

— Hanem az is bizonyos, hogy ez nem valami száraz földi patkány, szólt egy vén matróz magában. Mindjárt látszik, a mint ott a hajóhídon áll, hogy már többször megköszölte a sós vizet.

Ezalatt a hajó megindult nyugat felé. A fedélzeten már nagy élénkség uralkodott, az utasok nagyobbrészt fenn sétáltak, hogy friss levegőt szivjanak s uttársaikkal megismerkedjenek.

A hajó hátsó részén, az első osztályú utasok számára fentartott helyenn, két, egyén egészen idegennek látszott a többiek között, egy sápadt, betegesnek kinéző körülbelül negyven éves férfi és kis fia, ki folytonosan kérdegetett atyjától a környezetre vonatkozó dolgokat s a férfi igyekezett kérdéseire jól-rosszul megfelelni.

Gérard Pál és fia, a kis Henrik volt a két utas.

Gérard igen fiatal korában elhagyta Franciaországot s Amerikába ment, hogy ott megalapítsa szerencsáját. Mindenféle mester-ségben megpróbálkozott, de nem nagy szerencsével, végül azonban a pennsylvaniai petroleumforrások, majd a kaliforniai aranybányák által annyira meggazdagodott, amennyire csak Amerikában lehetséges.

(Folyt. köv.)

TAVIRATOK.

Hegedüs miniszter utazása.

Pécs, nov. 17. (Saját tud. táv.) *Hegedüs* Sándor kereskedelemügyi miniszter Sztérényi József miniszteri tanácsos, Vértessy Kálmán osztálytanácsos, Hollán fogalmazó, Leitner Izidor zágrábi üzletvezető kíséretében ma hajnalban Üszög állomásra érkezett, ahol 1/8 órakor Baranyavármegye küldöttségét fogadta, a melyet Tormay Károly alispán vezetett eléje. Ott csatlakozott a miniszterhez Fejérváry Imre báró főispán is, mire a társaság külön vonattal Szabolcsbányára ment. A miniszter sorra megnézte a bányákat, a gépházakat, a szénmosást, a kokszyártást, majd a bányatelepre ment, a hol a tanuló ifjuság állott sorfalat. A miniszter ott is megnézte a látnivalókat, azután megreggelizett, mire a külön vonat visszatért Pécsre. A föllobogózott pályaudvaron Pécs város képviselőtestülete és tisztai kara élén Majorossy Imre polgármester fogadta a minisztert lelkes szavakkal. A miniszter válaszában kiemelte, hogy a legnagyobb készséggel jött Dunántul empóriumba, a melyről sok szépet hallott, a miről most személyesen is akar meggyőződni. A minisztert azután hosszú kocsisor kísérte a püspöki rezidenciában lévő lakására. 1/4 11 órakor a kereskedelmi- és iparkamara helyiségeiben

tisztelgő küldöttségek keresték föl a minisztert. (M. T. I.)

Pusztító orkán.

Róma, nov. 17. Elba szigetén tegnap délután borzasztó vihar dühöngött. A viharban több hajó szerencsétlenül járt Rio Marino mellett. Néhány kisebb hajó hajótörést szenvedett. Négy ember életét vesztette. Az idő állandóan nagyon rossz. (M. T. I.)

Vilmos császár Angliában.

Wildpark, nov. 17. A császári pár Ágost Vilmos és Oszkár hercegekkel ma reggel indult angolországi útjára és első sorban Kielbe utazott. (M. T. I.)

A francia kormány diadala.

Páris, nov. 17. A kormánypárti lapok konstatálják, hogy a kormánynak már rég nem volt olyan impozáns többsége és a köztársaság rég nem nyert olyan döntő csatát, mint most. Dicsérik Waldeck-Rousseau miniszterelnököt és azt mondják, hogy a tegnapi szavazás hatalmat és tekintélyt adott a miniszteriumnak munkája folytatására, a köztársaság megvédésére. Az ellenzéki lapok elismerik, hogy a tegnapi többség nagyobb volt, mint a minőt várni lehetett. Ez azonban annak tulajdonítandó, hogy a miniszterjelöltek mind arra töreksznek, hogy az összeesküvés pör befejezése előtt ne jussanak kormányra. (M. T. I.)

Köztársaság Manilában.

Madrid, nov. 17. Hivatalosan táviratoz-zák Manilából: 77 spanyol fogoly Manilába érkezett. A foglyok fölhasználták az amerikai csapatok közeledését, a melyek megszállták Unioje falut, Aguinaldo székhelyét és megszöktek. Hire jár, hogy Aguinaldo diktátorra kiáltotta ki magát. A filippinok kormánya és kongresszusa beszüntette működését. (M. T. I.)

Hadihajók a Perzsa-öbölben.

Bombay, nov. 17. Egy orosz ágyunaszád innen a Perzsa-öbölbe ment. A Pomono angol czirkálóhajó szintén odaindult és Adon felé tart. A Melpomeno czirkálóhajó már a Perzsa-öbölben állomásozik. Az Assaye ágyunaszád Muszkat előtt áll. (M. T. I.)

NYILTTER.

Ma és minden szombaton zene mellett

Nagy disznótor!

Harsányi József,

hazár vendéglős.

Nagy disznótor!

Ma és minden szombaton nagy *disznótor* a *Wöber szálloda* diszes éttermében *vegyes töltelék* és *friss kolbász, toros káposzta, turós csusza* párolognak a tálban. Izletes ételek és tisztán kezelt italok, valamint pontos kiszolgáltatásról gondoskodva van. A n. é. közönség szíves látogatását kérve

kiváló tisztelettel

Kecskeméty István,

Wöber szálloda bérlő.

KÖZGAZDASÁG.

Szőlőjtványok kiosztása. Nagyvárad város szőlőtelepéről évenként nagyobb mennyiségű szőlőjtványt osztanak ki a nagyvárad szőlősgazdák között, hogy elősegítsék az elpusztult várad hegy rekonstrukcióját. Az ez évi kiosztás december hónapban lesz, a melyre a város polgármestere a következő hirdetményben hívja fel az illető szőlősgazdák figyelmét: Nagyvárad város tanácsa által közhírré tétetik, hogy a város tulajdonát képező szőlőtelep kezelő bizottsága által beterjesztett s a tanács 12632—899. sz. végzésével jóváhagyott kiosztási terv alapján a városi szőlőtelepről kiosztandó mintegy 90000 drb szőlőjtvány közül az erősebb fásoltások százának ára 5 frt 60 krban, a két éves gyökeres zöld oltások százának ára pedig 10 frtban állapított meg, ennél fogva felhívtnak a kiosztási tervbe felvett szőlősgazdák, kik igényüket már bejelentették, hogy az illetményükről kiállított bécztát f. évi decz. hó 15-ig a hegybírótól vegyék át s a befizetésnek megtörténtét f. évi decz. 31-ig a hegybíró-nál mint telepintézőnél annyival is inkább igazolják, mert bármelyik köteleesség elmulasztása esetén nevük a jegyzékből töröltetni, a béczta értéktelenné tekintetni s a gazdátlanul maradt illetmény a többi jelentkezők között a készpénzbeli vételárnak a városi pénztárba történendő befizetése ellenében kiosztatni fog. Nagyvárad, 1899. nov. hó 15-én. A városi tanács.

Akezió az ipari munkások érdekében. *Hegedüs* Sándor kereskedelemügyi miniszter az iparosok sorsának javítására s az ipar fejlesztésére irányuló tevékenysége mellett az ipari munkások helyzetének javításáról sem feledkezik meg. Már régóta tapasztalta a miniszter, hogy az 1891. évi XIV. t.-cz alapján létesített betegsegítő pénztárak, melyek az iparban dolgozó munkásoknak betegség esetén való gyógykezelésére és ellátására volnának hivatva, anyagilag válságos helyzetbe jutottak, s kötelezettségeiknek, a munkások nagy sérelmére, kevés kivétellel alig képesek megfelelni. Hivatalba lépése alkalmával tehát legsürgősebb feladatai közé sorozta azt, hogy a munkás-betegsegélyző pénztárakon segítsen s anyagilag oly helyzetbe juttassa azokat, hogy a kereskedelemügyi kormány munkásvédelmi politikájának hatatos eszközei legyenek. Az ügy most a miniszteriumban alapos tanulmányozás alatt áll s remélhető, hogy a miniszter eme fontos feladatot is rövid idő alatt eredményesen fogja megoldani.

A betegsegítő pénztárak reformja mellett a miniszter a munkaszerződéseknél is biztosítani akarja az ipari munkások jogos érdekeit. E célból leiratot intézett a főváros közönségéhez, melyben rámutatott arra, hogy a munkaadók és a munkások között különösen a székes fővárosban igen gyakran felmerülő érdekellentétek, — melyek, ha elsimulnak is, de hatásaikban újabb munkás mozgalmak keletkezésénél érezhetőek maradnak, — szükségessé teszi azt, hogy a munkaszerződések terén rendezett állapotok teremessenek. Felhívta tehát a miniszter a főváros közönségét, hogy az ipartörvény 140. §-a alapján az illetékes ipartestület javaslatait bekívánva, első sorban a *sütőipari* munkások munkaviszonyáról alkosson szabályrendeletet s egyttal más képesítéshez kötött iparágakra nézve is kezdeményezze hasonló szabályrendeletek megalkotását.

SZERKESZTOI POSTA.

K. L. Nagyvárad. Van tudomásunk a városnál megüresedett állások betöltése, illetve a tisztviselői kinevezések körül felmerült kellemetlen dolgokról s az állítólagos feljelentésekről. Ezutal azonban még nem foglalkozunk vele. — Ugy látszik, erre vezethető vissza az a nagy titkolódzás, a mely az új érában a városházán uralkodik. Nézetünk szerint pedig a titkolódzás még nem pótolja a közigazgatásnál a szakértelmet, legfeljebb takarja annak a hiányát.

Reich Jenő és Társa

Tőzsde jelentése.

— A Tiszántul eredeti távirata. —

Értéktőzsde.

Budapest, november 16.

Az irányzat csendes.

Osztrák hitel	—	—	—	—	368.30
Magyar hitel	—	—	—	—	372.75
Allamvasut	—	—	—	—	339.—
Rimamurányi	—	—	—	—	320.—
Magyar jelzálog	—	—	—	—	183.50
Salgótarjáni	—	—	—	—	341.—
Wagon-kölcsön	—	—	—	—	623.—

Határidők.

Budapest, november 16.

Gabona. Gyenge.

Buza októberre	—	—	—	—	—
Buza áprilisra	—	—	—	—	8.15
Uj tengeri	—	—	—	—	4.97
Rozs okt.	—	—	—	—	6.56
Zab okt.	—	—	—	—	5.18
Káposzta, repce, aug.	—	—	—	—	—

Készáru 25,000 mm. változatlan.

Bécs, november 16.

Érték. Javult.

Osztr. hitel	—	—	—	—	370.25
Magyar hitel	—	—	—	—	373.—
Allamvasut	—	—	—	—	330.—

Hivatalos árfolyamok

a budapesti áru- és értéktőzsdén 1899. november 16-én.

Magyar aranyjárdék 4%	—	—	—	—	117.—
Magyar koronajárdék	—	—	—	—	95.30
Magyar vasuti kölcsön aranyban 4,1/2%	—	—	—	—	120.—
Magyar vasuti kölcsön ezüstben 2 1/2%	—	—	—	—	39.75
Magyar keletvasuti államkötvény 1876-ból	—	—	—	—	118.30
Magyar földterhermentesítési kötvény 4%	—	—	—	—	93.75
Italmérési jog megváltási kötvény	—	—	—	—	99.—
Horvát-szlavón földterhermentesítési kötvény	—	—	—	—	94.50
Magyar nyereség-sorsjegy-kölcsön	—	—	—	—	159.50
Tiszaszabályozás és szegedi sorsjegyek kölcsön	—	—	—	—	137.25
Osztrák járadék papirban	—	—	—	—	99.60
Osztrák járadék ezüstben	—	—	—	—	99.25
Osztrák járadék aranyban	—	—	—	—	117.25
Osztrák korona járadék	—	—	—	—	99.75
Osztrák államsorsjegyek	—	—	—	—	135.40
Osztrák magyar bankrészevény	—	—	—	—	900.—
Magyar hitelbankrészevény	—	—	—	—	373.75
Osztrák hitelintézeti részvény	—	—	—	—	370.—
Párisi vista	—	—	—	—	329.75
20 frankos arany (Napoleon'or)	—	—	—	—	9.57
Németbirodalmi márka	—	—	—	—	120.65
London vista	—	—	—	—	47.82
20 márkás arany	—	—	—	—	11.77

A szerkesztésért felelős:

Dr. VUCSKICS GYULA.

November 29-én Utolsó előadás

HENRY CIRCUS

Nagyváradon, a Nagy-piacz-téren.

Ma, szombaton, november hó 18-án este 8 órakor

Nagy szenzatio egész Nagyváradon.

A 4 Noisettes csodás és felülmulhatatlan mutatványai.

Egész Nagyvárad mulat, és nevet.

Dumer Auguszt (Mr Barker. (mókán)

Egész Nagyvárad gyönyörrel nézi

Benedetti Navacs család felülmulhatatlan mutatványait.

Egész Nagyvárad bámul

Henry igazgató nagyszerű elefánt és ló idomításom.

Egész Nagyvárad csakis Henry circusban talál élvezetes estéket,

Ma, szombaton, este 8 órakor nagy előadás.

Vasárnap 2 előadás délután 4 és este 8 órakor délután minden felnőtteknek jogában áll egy gyermeket ingyen a circusba vezetni.

Este teljes helyárok

CANCAN a törvényszék előtt.

nagyszerű ballet némajáték előadja 100 személy

Nagyérdemű közönség:

A műsor oly dús gazdag hogy a legelkényeztetebb fővárosi közönség tetszését is megnyerte, és ily társulat csak ritkán jöhet Nagyváradra, senkinek sem kellene elmulasztani ezen igazán kitérő előadásokat megnézni annál inkább is miután a társulat még csak igen rövid ideig uarad Nagyváradon.

Helyárok: Zártszék 1—3-ik sorig számozva 1 frt. I. hely 80 kr., II. hely 50 kr., karzat 25 kr. Katonák őrmestertől lefelé és gyermekek 10 éven alul vásár- és ünnepnapok kivételével fizetnek: Helyárok: Zártszéken 50 kr., II. hely 30 kr., karzat 20 kr.

Részletes műsor 10 kr-ért este a jegyszédőknél kapható.

Jegyek előre válthatók Pauker Dánielnél

Holnap vasárnap két előadás.

Számos látogatásért esd

mély tisztelettel:

Henry,

tulajdonos és igazgató

Biharvármegye élesdi járás főszolgabírójától.

Pályázati hirdetmény.

A nyugdíjazás folytán üresedésbe jött brátkai körjegyzői állásra, a mely körjegyzőséghez Brátka, Dámos, Bánlaka és Loró-Ponor-Remecz községek tartoznak, pályázatot hirdetek s felhívom a pályázni szándékozókat, miszerint elméleti és gyakorlati minőségüket, valamint eddigi alkalmaztatásukat és erkölcsi előéletüket igazoló okmányokkal felszerelt pályázati kérvényüket hozzám legkésőbb **folyo évi december hó 17. napjáig** annyival is inkább adják be, mivel a később beérkező kérvényeket figyelembe venni nem fogom.

Ezen állás javadalmazása következő:

Kézpénz fizetés	510 frt
Kézbizetési díj	80 »
Irodai átalány	60 »
Két irnok tartásért	480 »

Brátkán a körjegyzőség székhelyén szabadlakás és 800 □ öl konyhakert.

Dámoson 6 hold 800 □ öl szántó és kaszáló.

Bánlakán 8 hold 800 □ öl kaszáló és legelő.

Loró-Ponor-Remeczen 3 hold 1200 □ öl kaszáló és 17 hold legelő haszon élvezete.

Továbbá 85 régi öl tüzi hasábfu a községektől, a körjegyzői iroda és anyakönyvi helyiség fűtésére, a körjegyzői lakhoz szállítva.

Végül 100 frt anyakönyvvezetői tiszteletdíj és a magánmunkálatokért járó díjak.

A választás folyó évi december hó 19-én d. e. 10 órakor fog Brátkán a körjegyzői irodánál megtartani.

Pályázóktól a román nyelv szóbbeli bírása feltétlenül megkívántatik.

Kelt Eledsen, 1899. évi november hó 11-én a járási szolgabírói hivatalnál

Bérczy Imre,

főszolgabíró.

VASUTI MENETREND.

Érvényes 1899. évi október 1-től.

Nagyvárad—Belényes—Vaskóh.				Vaskóh—Belényes—Nagyvárad				Nagyvárad—Gyoma				Gyoma—Nagyvárad.			
V. v.		Sz. v.		Sz. v.		Th. v. sz. sz.		V. v.		Sz. v.		Sz. v.		V. v.	
Nagyvárad ind.	3 50	2 40	Vaskóh ind.	4 30	2 —	Nagyvárad ind.	5 50	2 37	Gyoma ind.	3 40	2 00	Gyoma ind.	3 40	2 00	
V.-Velenceze	4 05	2 51	Lunka-Rézbánya	4 42	2 43	Ósi	6 09	2 51	Déva-Ványa	4 37	3 03	Déva-Ványa	4 37	3 03	
Félix-Fürdő	4 32	3 13	Szudrics	5 09	3 12	Uj-Palota	6 24	3 05	Körös-Ladány	5 13	4 12	Körös-Ladány	5 13	4 12	
Kardó	4 50	3 27	Belényes	5 37	3 52	Gyires	6 41	3 17	Szeghalom	5 40	4 23	Szeghalom	5 40	4 23	
Magyar-Gyepes	5 50	4 17	Sonkolyos	5 58	4 15	Körösszeg	7 02	3 36	Vésztő	6 12	5 02	Vésztő	6 12	5 02	
Tasádfő	6 07	4 31	Belényes-Ujlak	6 10	4 27	Szakál	7 39	4 05	Kót	6 38	6 95	Kót	6 38	6 95	
Drák-Cséke	6 30	4 45	Borz	6 19	4 37	Nagy-tóti	7 55	4 21	Iráz	6 52	6 26	Iráz	6 52	6 26	
Magyar-Cséke	6 50	4 5	Sólyom	6 35	4 58	Komádi	8 25	4 32	Komádi	7 10	7 59	Komádi	7 10	7 59	
Dusesd	7 05	4 12	Gyanta	6 56	4 19	Iráz	8 42	4 49	Nagy-tóti	7 22	7 15	Nagy-tóti	7 22	7 15	
Szombatság-Rogoz	7 46	5 47	Hollód	7 10	5 —	Kót	9 19	5 14	Szakál	7 48	7 42	Szakál	7 48	7 42	
Hollód	7 58	5 58	Szombatság-Rogoz	7 31	6 03	Vésztő	9 44	5 32	Körösszeg	8 11	8 19	Körösszeg	8 11	8 19	
Gyanta	8 12	6 11	Dusesd	7 55	6 34	Szeghalom	10 34	6 13	Gyires	8 33	8 33	Gyires	8 33	8 33	
	8 38	6 36	Magyar-Cséke	8 07	6 49	Körös-Ladány	11 —	6 31	Uj-Palota	8 47	8 56	Uj-Palota	8 47	8 56	
	8 53	6 50	Drág-Cséke	8 26	7 17	Déva-Ványa	12 03	7 21	Ósi	9 03	9 19	Ósi	9 03	9 19	
Belényes-Ujlak	9 05	7 01	Tasádfő	8 40	7 33	Gyoma érk.	12 45	8 06	Nagyvárad érk.	9 20	9 34	Nagyvárad érk.	9 20	9 34	
Sonkolyos	9 18	7 13	Magyar-Gyepes	8 54	7 50										
Belényes	10 04	7 47	Kardó	9 27	8 31										
Szudrics	10 27	8 09	Félix-Fürdő	9 40	8 45										
Lunka-Rézbánya	10 56	8 34	V.-Velenceze	10 01	9 09										
Vaskóh érk.	11 12	8 49	Nagyvárad érk.	10 11	9 19										
Székelyhid—Margitta				Margitta—Székelyhid				Nagyvárad—Érmihályfalva				Érmihályfalva—Nagyvárad.			
V. v.		V. v.		V. v.		V. v.		Vegyes v.		Sz. v.		Sz. v.		Vegyes v.	
Székelyhid ind.	9 50	7 55	Margitta ind.	4 35	4 45	Nagyvárad ind.	6 50	5 43	Érmihályfalva ind.	5 05	5 24	Érmihályfalva ind.	5 05	5 24	
Apátkeresztur	10 46	8 41	Monos-Petri	4 46	4 56	B.-Püspöki	7 17	5 59	Érselind	5 37	6 08	Érselind	5 37	6 08	
V.-Ábrány	11 03	8 55	V.-Ábrány	4 57	5 08	Bihar	7 44	6 22	Székelyhid	6 14	6 43	Székelyhid	6 14	6 43	
Monos-Petri	11 16	9 06	Apátkeresztur	5 13	5 26	Paptamási	8 13	6 48	Nagykágya	6 27	7 03	Nagykágya	6 27	7 03	
Margitta érk.	11 28	9 16	Székelyhid ér. reg.	5 54	6 07	Gyapoly	8 29	7 03	B.-Diószeg	6 42	7 23	B.-Diószeg	6 42	7 23	
						B.-Diószeg	8 52	7 24	Gyapoly	6 59	7 28	Gyapoly	6 59	7 28	
						Nagykágya	9 07	7 38	Paptamási	7 24	8 20	Paptamási	7 24	8 20	
						Székelyhid	9 40	8 03	Bihar	7 45	8 08	Bihar	7 45	8 08	
						Érselind	10 08	8 26	B.-Püspöki	8 05	8 02	B.-Püspöki	8 05	8 02	
						Érmihályfalva érk.	10 44	9 —	Nagyvárad érk.	8 21	9 15	Nagyvárad érk.	8 21	9 15	

Nyomatott zent-László-nyomdában Nagyváradon.